

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen mukaisella lainsäädännöllä pantaisiin kansallisesti täytäntöön uuden ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin ja direktiivien 2008/99/EY ja 2009/123/EY korvaamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1203 (jäljempänä ympäristörikosdirektiivi) mukaiset velvoitteet.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei ole osallistunut hallituksen esityksen valmistelua varten perustettuun työryhmään, mutta ministeriötä on konsultoitu valmistelun aikana erityisesti ympäristörikosdirektiivin ministeriön toimialalle kuuluvien EU-säädösten täytäntöönpanoon ja merenkulun ympäristönsuojelulain sääntelyyn liittyen. Nyt täytäntöön pantaviin ympäristörikosdirektiivin muutoksiin liittyvät myös EU:n nk. aluspäästödirektiivin muutokset (direktiivi 2024/3101), joiden täytäntöönpanosta liikenne- ja viestintäministeriö vastaa. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää oikeusministeriötä hyvästä ja avoimesta yhteistyöstä direktiivien täytäntöönpanon valmistelussa.

HE-luonnoksessa esitetään rikoslakiin eräitä LVM:n toimialalle kuuluvaan lainsäädäntöön, etenkin merenkulun ympäristönsuojelulakiin, liittyviä muutoksia. Rikoslain 48 luvun ympäristön turmelemista koskevaan 1 §:ään ja jäterikosta koskevaan uuteen 4 a §:ään esitetään viittauksia merenkulun ympäristönsuojelulain eräisiin alusjätedirektiiviin pohjautuviin 9 ja 10 lukujen säännöksiin. Lisäksi rikoslain 48 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdan a alakohdassa säädettäisiin rangaistavaksi ympäristön turmeleminen, joka liittyy sellaisten jätteiden kuljetukseen, jotka kuuluvat vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettujen säännösten ja määräysten soveltamisalaan. Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvästä jäterikoksesta säädettäisiin myös uudessa 4 a §:ssä. Näiden lisäksi ympäristön turmelemista koskevan 1 §:n uuden 4 momentin 2 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävään hankkeeseen ryhtyminen ilman liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa tai ratalaissa edellytettyä hyväksyttyä yleissuunnitelmaa, tiesuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa.

Rikoslain 48 luvun uuteen 4 e §:ään, joka koskisi ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta, lisättäisiin viittaukset useisiin LVM:n hallinnonalan säädöksiin. Merenkulun ympäristönsuojelulain osalta säännös liittyisi rikkidirektiivin vaatimusten vastaisen polttoaineen saattamiseen markkinoille. Lisäksi pykälässä viitattaisiin kolmeen ajoneuvoja koskevaan niin kutsuttuun EU:n puiteasetukseen sekä huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin. Lisäksi lukuun esitetään uutta ympäristön tuhoamista koskevaa 5 b §:ää, joka voi tulla sovellettavaksi joko merenkulun ympäristönsuojelulain tai vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain jätteiden kuljetusta koskevien säännösten vastaiseen toimintaan, joka täyttää mainitun säännöksen kvalifiointivaatimukset. Rikoslakiin esitetään myös eräitä sisäisiä viittauksia, jotka olisivat tarpeen 48 lukuun esitettävien muutosten myötä.

Rikoslakiin ehdotettavista muutoksista johtuen eräiden LVM:n toimialan lakien viitauksia rikoslain muutettaviin säännöksiin päivitetäisiin ja eräisiin lakeihin lisättäisiin uudet viittaukset rikoslakiin. Esimerkiksi merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 5 §:ään esitetään muutoksia, jotta rikoslain 48 luvun 10 §:ssä tarkoitetun ympäristön tuhoamisen tutkinnassa olisi käytettävissä asianmukaiset pakkokeinot.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotettuja rikoslain ja ministeriön hallinnonalan lakien muutoksia tarpeellisina ympäristörikosdirektiivin täytäntöön panemiseksi ja tukee niitä ehdotetussa muodossa.

Ministeriö pitää lisäksi hyvänä, että esitysluonnoksessa on arvioitu kaksoisrangaistavuuden kieltoa muun muassa ajoneuvolain ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain osalta. Esityksessä todetaan, että kaksoisrangaistavuuden kieltä on otettava huomioon lakia sovellettaessa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lakeja soveltavien viranomaisten olisi toimittava tiiviissä yhteistyössä, jotta kaksoisrangaistavuuden kieltä tulee asianmukaisesti huomioiduksi.

Edellä mainittujen rikoslakiin liittyvien muutosten lisäksi luonnoksessa esitetään merenkulun ympäristönsuojelulain 7 luvun meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittajia koskevista velvoitteista koskevaan 11 a §:ään uutta momenttia, jolla kielletäisiin meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittajaa saattamasta markkinoille meriliikenteessä käytettävää dieselpolttoainetta tai kaasuöljyä, jonka rikkipitoisuus ylittää rikkidirektiivissä asetetut rajat. Säännös perustuisi EU:n rikkidirektiiviin. Ympäristörikosdirektiivin 3 artiklan 2 kohdan tuotteiden markkinoille saattamista koskevan b kohdan täytäntöönpanon valmistelun aikana huomattiin, ettei eräitä rikkidirektiivin säännöksiä ollut saatettu täysimääräisesti osaksi Suomen lainsäädäntöä rikkidirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä. LVM pitää 7 luvun 11 a §:ään ehdotettua muutosta tarpeellisena rikkidirektiivin täytäntöönpanemiseksi.

Lopuksi liikenne- ja viestintäministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko hallituksen esitysluonnoksen sivulla 19 todeta Ahvenanmaan maakunnan toimivalta liittyen liikenteeseen (itsehallintolain 18 §:n 21 kohta).

Olli-Pekka Rantala
Kansliapäällikön sijainen

Laura Sarlin
Hallitusneuvos

Jakelu

Oikeusministeriö

VN/10831/2024-LVM-70

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: